

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Pavly Lamichové a soudců JUDr. Jiřího Horáka a Mgr. Petra Mišianika ve věci

žalobce: **Ústav archeologické památkové péče Brno**, IČO: 48511055
sídlem Kaloudova 30, 614 00 Brno
zastoupený advokátkou Mgr. Reginou Komárkovou
sídlem Pekařská 18, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **ClassReal s.r.o.**, IČO: 29263425
sídlem Rozdrojovice 10, 664 34 Rozdrojovice
zastoupený advokátkou Mgr. et Mgr. Kamilou Mesiarkinovou
sídlem Orlí 27, 602 00 Brno

o zaplacení částky 39 507 Kč s přísl., o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu Brno-venkov ze dne 27. 10. 2017 č. j. 25 C 124/2014-223

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výrocích I. a III. **potvrzuje**.
- II. Ve výroku II. **se** rozsudek soudu prvního stupně **mění** tak, že žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení v částce 34.646 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jeho právní zástupkyně Mgr. Reginy Komárkové.
- III. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady odvolacího řízení v částce 7 260 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právní zástupkyně Mgr. Reginy Komárkové.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem soudu prvního stupně, jeho výrokiem I., tento soud uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 39 507 Kč s 7,05% úrokem z prodlení za dobu od 6. 1. 2014 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku, výrokiem II. rozsudku mu dále uložil nahradit žalovanému v téže lhůtě náklady řízení v částce 30 290 Kč, k rukám jeho právní zástupkyně, a výrokiem III. zaplatit

Shodu s prvopisem potvrzuje: Irena Pospíšilová

České republice, na účet Okresního soudu Brno-venkov, náklady vzniklé v řízení státu v částce 15 268 Kč.

2. Soud prvního stupně takto rozhodl o nároku žalobce na zaplacení nákladů archeologického výzkumu, který provedl v létě 2013 na pozemcích parc. č. 1387, 1388 a 1345/1 v k. ú. Rajhrad podle zák. č. 20/1987 Sb. v souvislosti s výstavbou domova pro seniory žalovaným, jako stavebníkem, v rámci jeho podnikatelské činnosti, na základě dokazování provedeného Smlouvou o provedení odborného archeologického dohledu z 11. 7. 2013 (dále jen Smlouva), návrhy smluv o provedení záchranného archeologického výzkumu žalobce a žalovaného z 21. 8. 2013, 10. 9. 2013 a 17. 9. 2013, dopisem ředitelky žalobce M. jednatelem žalobce K. z 2. 9. 2013, další korespondencí mezi účastníky z 19. 12. 2013, 25. 2. a 27. 2. 2014, fakturou ze dne 19. 12. 2013 na částku 39 507 Kč s k ní připojenými denními záznamy prací, výsledkem svědka P. K., vedoucího předmětného archeologického výzkumu, společníka žalovaného M. Z., Nálezovou zprávou Rajhrad 2013-Akátový dům-bydlení pro seniory, znaleckým posudkem Mgr. Tomáše Wizovského, znalce z oboru stavebnictví specializace archeologie a architektonické památky, a vyjádřením tohoto znalce k námitkám žalovaného proti znaleckému posudku.
3. Z tohoto dokazování soud prvního stupně zjistil, že výše specifikované pozemky, na nichž probíhala v roce 2013 stavební činnost žalovaného, byly územím s archeologickými nálezy I. kategorie, kde bylo třeba provést za účelem zachrany archeologického dědictví, ve smyslu Úmluvy Archeo archeologický výzkum, jehož potřeba byla vyvolána stavební činností žalovaného. Žalovaný strpěl tento výzkum způsobem, který nerespektoval požadavky žalobce na záchranu a vědeckou dokumentaci archeologických nálezů, s jejichž existencí byl seznámen, a přes prokazatelnou snahu žalobce s ním neuzavřel dohodu o provedení II. etapy tohoto výzkumu. Rozsah archeologického výzkumu vzal soud za prokázaný Nálezovou zprávou a náklady vynaložené na tento výzkum považoval na základě závěrů znaleckého posudku za účelné a efektivně vynaložené, spíše nižšího rozsahu než bývá u těchto výzkumů obvyklé. Po právní stránce posoudil právní vztah účastníků jako innominátní smlouvu. S poukazem na ust. § 22 odst. 1, 2 zák. č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči a komentář k tomuto ustanovení z něhož citoval na str. 9, 10 a 11 odůvodnění rozsudku dovedl, že povinnost hradit náklady tohoto výzkumu vyplývá pro žalovaného, jako právnickou osobu, která je stavebníkem, ze zákona, a že není povinen hradit cenu smluvní ale výhradně skutečnou výši prokazatelných nákladů archeologického výzkumu doložených výkopcem, kterou vzal za prokázanou znaleckým posudkem s tím, že uplatněný nárok je nárokem z bezdůvodného obohacení dle § 451 obč. zák. a žalovaný se ocitl s úhradou v prodlení ode dne následujícího po splatnosti faktury, kterou byly žalovanému fakturovány náklady tohoto výzkumu.
4. Úspěšnému žalobci soud přiznal, za použití ust. § 142 odst. 1 a 142a odst. 1 o. s. ř. náklady řízení sestávající z nákladů právního zastoupení a soudního poplatku. Mimosmluvní odměnu za jeden úkon právní služby stanovil částkou 2 300 Kč.
5. Rozsudek napadl včas podaným blanketním odvoláním žalobce. Toto odvolání doplnil podáním z 31. 1. 2018, v němž uplatnil odvolací důvody uvedené v ust. § 205 odst. 2 písm. e), g) o. s. ř. Stejně jako v řízení před soudem prvního stupně poukazoval na skutečnost, že žalobce nevypracoval po skončení etapy archeologického dohledu stručnou písemnou zprávu o dohledu a že mezi účastníky nedošlo k uzavření smlouvy o ZAV a vyhotovení závěrečné zprávy, jak to bylo sjednáno ve Smlouvě z 11. 7. 2013. Žalobce jej neupozornil na ukončení I. etapy záchranného archeologického výzkumu, což jej vedlo k domněnání, že probíhá stále tato etapa výzkumu, které je smluvně zajištěna. Okamžik přechodu do II. etapy je značně problematický, když i soudní znalec určil okamžik ukončení I. etapy a počátek etapy II. jinak než žalobce. Přítomnost pracovníků žalobce na staveništi proto vnímal jako přítomnost v rámci I. etapy archeologického výzkumu a nelze mu klást k tíži, že se neobrátil na krajský úřad, který

měl autoritativním rozhodnutím nahradit dohodu stran o II. etapě ZAV podle § 22 zák. o stát. památkové péči. Toto měl učinit jako nositel odborné způsobilosti a subjekt povinný podle smlouvy žalobce. Ten, v rozporu se Smlouvou, nezpracoval předpokládanou kalkulaci nákladů II. etapy ZAV a nepokusil se uzavřít avizovanou Smlouvu o provedení II. etapy ZAV. Za správný proto nepovažuje závěr soudu prvního stupně, že krajský úřad zásadně nerozhoduje o výši nákladů v případě, že došlo ke sporu o jejich výši, ale rozhoduje o tom soud. Dohoda účastníků či její nahrazení rozhodnutím krajského úřadu se nevztahuje jen k výši nákladů, ale k základním podmínkám provedení II. etapy archeologického výzkumu, tj. zda jsou vůbec dány podmínky pro jeho provedení, jakým způsobem a na jakém území. Až rozhodnutí krajského úřadu mohlo být podkladem pro podání žaloby k soudu. Zákon tedy vůbec nepřipouští situaci, kdy by mohla být II. etapa prováděna z jednostranné vůle žalobkyně, jako tomu bylo v tomto případě. Povinnost uzavřít Smlouvu o provedení ZAV zakotvil čl. V bod 3 Smlouvy a jako pro laika pro něj nebyl seznatelný přechod z I. etapy výzkumu do etapy II. a nákladům s tím spojeným se proto nemohl bránit dříve. Žalobce jednal při provádění II. etapy archeologického výzkumu svévolně, v rozporu se smlouvou i zákonnou úpravou, což vylučuje možnost vzniku bezdůvodného obohacení. Nelze souhlasit se soudem prvního stupně, že by měl vlastník nemovitosti hradit případné náklady na zpracování zprávy o výsledku výzkumu, když tato zpráva je toliko fakultativní činností v rámci záchranného archeologického výzkumu, nejedná se o povinnost ze zákona, ale je nutno ji mezi stranami ujednat, což se v tomto případě nestalo. Vyhotovení zprávy nepožadoval ani s ním neprojevil souhlas a nejedná se o standardní náklady ZAV. Závěrečná zpráva pro něj nemá ekonomické ani jiné využití a jejím vyhotovením se nemohl zvýšit jeho majetek na úkor žalobce. Dle konstantní judikatury Nejvyššího soudu bezdůvodné obohacení nespočívá ani nemůže v zásadě spočívat v reálných nákladech na vytvoření závěrečné zprávy, jak dovozuje soud prvního stupně, ale pouze ve zvětšení jeho majetkové sféry, k čemuž v tomto případě nedošlo. Podle komentáře k § 22 odst. 1 zákona o stát. památkové péči zákon nepředpokládá, že výkopce předává vlastníkovu pozemku zprávu o výsledku výzkumu resp. doklad o jeho provedení. Tyto náklady by proto měl nést žalobce, který vyhotovil zprávu jednostranně, svévolně, bez jeho vědomí a souhlasu.

6. Stejně jako v řízení před soudem prvního stupně žalovaný v odvolání namítal, že znalec Mgr. Wizovský nekalkuluje ve znaleckém posudku s cenami prací platnými v době a místě ZAV, čímž dochází ke zkreslení skutečných nákladů, mimo jiné v oblasti hodinové mzdy archeologických pracovníků, jak o tom svědčí jím předložená inzerce, což nevzal soud prvního stupně v potaz. Kromě toho je znalecký posudek ohledně obvyklé ceny prací nepřezkoumatelný, když stanovení obvyklé ceny soudním znalcem není průkazné a znalec nikterak nezdůvodnil, jak k určení ceny prací dospěl, na které subjekty se obrátil a zda se jedná o ceny obvyklé v dané lokaci. Posuzoval ceny pro rok 2017, ačkoliv předmětem posudku měla být cena prací v roce 2013, kdy fakticky probíhaly. Nevypořádal se s jím předloženými inzeráty dokazujícími, že obvyklá cena práce byla v daném čase a místě značně odlišná od ceny stanovené ve znaleckém posudku. Závěrem odvolání se žalovaný domáhal zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
7. V doplnění odvolání ze dne 5. 2. 2018 žalovaný dodal, že výše znalcem stanovených odměn není obvyklá ani pro rok 2017, když sazba 130-160 Kč /hod. jako obvyklá hodinová mzda dělníka neodpovídá skutečnosti. Z inzerátů, které má k dispozici vyplývá, že hodinová odměna takového pracovníka v Jihomoravském kraji byla v průměru 80 Kč a samotná žalobkyně v inzerci nabízela pro archeologické pracovníky hodinovou odměnu 75-85 Kč, tj. o polovinu nižší než uvedl znalec v posudku. Soud prvního stupně proto pochybil, pokud přijal hodinové odměny pracovníků dle jejich vzdělání a zkušeností uvedené znalcem jako dostatečně průkazné.
8. Žalobce navrhl u odvolacího jednání potvrzení rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného. V písemném vyjádření k doplnění odvolání žalovaného ze dne 5. 2. 2018, v němž brojil proti závěrům znaleckého posudku Mgr. Wizovského, týkajícím se hodinové odměny

pracovníků archeologického výzkumu žalobce, shledal argumentaci žalovaného jako naprosto nepřipadnou s poukazem na vyjádření znalce, který uvedl, že hodinové odměny nenaznaly od roku 2013 dosud žádných podstatných změn, jak pro pracovníky pracující v terénu, tak pro pracovníky realizující další zpracování nálezů mimo terén a žalovaný k tvrzení, že v roce 2013 byly tyto odměny na nižší úrovni, nepředložil žádný důkaz. Celostátní nárůst mezd a platů pracovníků obecně nemusí automaticky znamenat nárůst v každém oboru a znalec opírá svůj závěr o znalost praxe v konkrétním zkoumaném odvětví. Odměny za pracovníky na pozici dělníků účtoval jako odměny kvalifikovaných dělníků s dlouholetou praxí v daném oboru a odměňování takových pracovníků také hodnotil znalec, zatímco náborů inzercí a nabídka odměn směřují k brigádníkům s předpokladem absence praktických zkušeností a dovedností. Žalovaný navíc nedokládá, za jaké odměny jsou takové krátkodobé pracovněprávní vztahy v daném oboru realizovány. Pokud žalovaný zpochybňoval závěry znaleckého posudku, nepředložil a nenavrhl žádné důkazy, které by jeho tvrzení prokazovaly.

9. Odvolací soud po zjištění, že odvolání bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), k tomu oprávněnou osobou (§ 201 o. s. ř.), proti rozsudku, proti němuž je odvolání přípustné (§ 201, §202 o. s. ř.) a z odvolacích důvodů uvedených v ust. § 205 odst. 2 písm. d), e) a g) o. s. ř., přezkoumal z jeho podnětu napadený rozsudek a skutkové podklady, z nichž vyšel soud prvního stupně při jeho vydání, a neshledal důvodu rozhodnout jinak než soud prvního stupně, byť se zcela neztotožnil s jeho závěry.
10. Z ust. § 22 odst. 1 zák. č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči citovaného již na str. 8 - 9 odůvodnění napadeného rozsudku se podává, že oprávněné organizace jsou povinny před zahájením archeologických výzkumů uzavřít s vlastníkem (správcem, uživatelem) nemovitostí, na které se mají provádět archeologické výzkumy, dohodu o podmínkách výzkumu.
11. Takovou dohodou, pro kterou zákon nestanoví písemnou formu pod sankcí neplatnosti, se rozumí dle komentáře k tomuto ustanovení, dohoda vymezující rozsah vlastních výkopových prací, dobu trvání výzkumu, další organizační a provozní otázky jako zajištění přístupu na nemovitost, způsob zabezpečení před přístupem nepovolaných osob, vytvoření materiálních podmínek pro provádění výzkumu, zázemí pro pracovníky výzkumu apod. Nedojde-li k dohodě o těchto otázkách, je příslušný rozhodnout krajský úřad. Povinnost vlastníka nemovitostí strpět výzkum stanoví explicitně zákon. Krajský úřad proto rozhodne v případě, že nedojde k dohodě o těchto otázkách mezi oprávněnou osobou a vlastníkem nemovitosti, zejména o plošném rozsahu výzkumu a době jeho provedení o podmínkách přístupu na pozemek apod. Může také uvést, uzná-li to za potřebné, odborný odhad výzkumu ale zásadně nerozhoduje o výši nákladů výzkumu. I v případě, kdy byla uzavřena dohoda a došlo ke sporu o jejich výši, je příslušný o tom rozhodnout obecný soud.
12. V tomto případě není pochyb o tom, že poté, co byly v místě výstavby zjištěny pozůstatky středověkých staveb, byly dány důvody pro pokračování v archeologickém výzkumu a z výpovědí svědků P.K., vedoucího archeologický výzkum v místě (viz jeho výpověď u jednání 6. 1. 2016) i společníka žalovaného M. Z. (viz jeho výpověď u jednání 14. 9. 2016), vyplynulo, že došlo na místě k dohodě mezi vedoucím výzkumu K. a osobami oprávněnými jednat ve věci stavby za žalovaného, o rozsahu archeologického výzkumu a podmínkách, za nichž bude probíhat, a obě strany v duchu této dohody spolupracovaly, kdy K. respektoval probíhající stavební práce a vedoucí stavby M. mu umožňoval provádět v nezbytném rozsahu, jak to dovoloval postup stavebních prací, archeologický výzkum, který nemohl být pro postupující stavební práce, které neměl žalovaný zájem přerušit, odložen. Průběh výzkumu byl zaznamenáván v deníku žalobce a schvalován vedoucím stavby. Za této situace není rozhodné, že K. měl o rozsahu a podmínkách výzkumu jinou představu, přistoupil-li při jeho provádění na podmínky žalovaného a neobrátil se na krajský úřad, aby o podmínkách výzkumu rozhodl.

Lze tedy souhlasit se soudem prvního stupně, že mezi vedoucím výzkumu K. a vedoucím stavby žalovaného M., který rozhodoval v záležitostech stavby, byla na místě uzavřena innominátní smlouva dle § 51 obč. zák. o podmínkách a rozsahu archeologického výzkumu, jejíž podstatnou náležitostí není dohoda o konečné ceně výzkumu, která ostatně ani nebyla možná, když v té době nemohlo být ani dostatečně zřejmé, jaké práce a tudíž i náklady si vyžádá vlastní výzkum a jeho zpracování. Byť nedošlo k dohodě o konečných nákladech výzkumu ani mezi osobami oprávněnými jednat v této otázce za účastníky řízení (takovými osobami nebyl ani vedoucí archeologického výzkumu K., ani vedoucí stavby M.), což bylo zjevně, jak se podává z obsahu korespondence mezi účastníky v době, kdy již probíhal vlastní záchranný archeologický výzkum, jediným důvodem, proč nedošlo k uzavření Smlouvy o provedení záchranného archeologického výzkumu dle části páté, bodu 3 Smlouvy z 11. 7. 2013, v písemné formě, neznamená to, že by žalobci neměly být uhrazeny jím požadované náklady spojené s provedením tohoto výzkumu, když ze zákona plyne, že je-li stavebníkem právnická osoba, hradí tyto náklady vždy, a to náklady skutečné a prokazatelné a žalobcem požadovaná výše nákladů byla vyhodnocena znalcem, o jehož odbornosti a přehledu v této specifické oblasti nemá odvolací soud pochybnosti, jako náklady nezbytné, vynaložené účelně a spíše nižší než obvyklé. Pokud žalovaný namítal vyšší hodinové odměny s ohledem na kvalifikaci pracovníků pracujících na výzkumu a dobu, kdy výzkum probíhal, nepovažuje ani odvolací soud tyto námitky za podstatné nejen s ohledem na vyjádření znalce k nim, ale i jeho závěry znaleckého posudku týkající se přiměřenosti celkové výše účtovaných nákladů. Lze dodat, že i kdyby byla ohledně výše těchto nákladů mezi účastníky uzavřena dohoda, rozhodoval by o jejich odůvodněnosti v případě, že by některý z nich jejich výši zpochybnil, jak patrně z komentáře k § 22 zák. č. 20/1987 Sb., obecný soud, který by mohl přiznat jen náklady účelně vynaložené.

13. Pokud žalovaný brojí proti povinnosti hradit také náklady závěrečné Nálezové zprávy s poukazem na skutečnost, že tyto náklady nepatří mezi standardní náklady archeologického výzkumu, tuto zprávu nežádal a nemá pro něj ekonomické ani jiné využití, pak nelze přehlédnout, že závěrečná zpráva o výsledcích archeologického výzkumu, která je souhrnným materiálem hodnotícím a dokumentujícím archeologickou historii území, má celospolečenský význam z hlediska zachování poznatků o životě minulých generací a ochrany archeologického dědictví, které by zůstalo zachováno nebýt stavební činnosti žalovaného a není žádného důvodu, proč by náklady na její zpracování neměl nést právě ničitel tohoto dědictví minulosti, byť pro něj tato zpráva nemá, jak tvrdí, při jeho podnikatelské činnosti žádné využití. Rozhodl-li se žalovaný pro stavební činnost v místě, o němž je i obecně známo, že jde o místo se soustavným osídlením od raného středověku, měl počítat s náklady na archeologický výzkum, které bude hradit v případě pozitivních archeologických nálezů. Ostatně tyto náklady by zřejmě byly při nevstřícném postupu žalobce podstatně vyšší, než jak vznikly.
14. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I., jímž bylo rozhodnuto ve věci, za použití ust. § 219 o. s. ř. potvrdil včetně rozhodnutí, jímž byl k jistě žalobkyni přiznán úrok z prodlení, stejně jako výrok III. jímž byla neúspěšnému žalovanému uložena, za použití ust. § 148 odst. 1 o. s. ř., povinnost nahradit státu náklady vzniklé vypracováním znaleckého posudku.
15. Z úřední povinnosti odvolací soud přezkoumal výrok II. rozsudku soudu prvního stupně o nákladech řízení mezi účastníky a zjistil, že mimosmluvní odměna za úkon právní služby nebyla soudem prvního stupně stanovena, s ohledem na předmět řízení, správně. Předmětem řízení je spor o zaplacení částky 39 507 Kč. Mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby z této částky činí za použití ust. § 7 bod 5. vyhl. č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif, dále jen AT) 2 700 Kč, což představuje, při devíti úkonech právní služby advokátky žalobce, celkem 24.300 Kč. K této částce náleží 9 paušálních náhrad po 300 Kč dle § 13 odst. 3 AT. Výslednou částku 27 000 Kč bylo třeba navýšit, za použití § 137 odst. 3 o. s. ř., o 21% DPH, t. j. o částku 5 670 Kč. K těmto nákladům ve výši 32 670 Kč bylo třeba dále připočítat soudní poplatek 1 976 Kč.

16. Žalobce má podle výsledku odvolacího řízení právo také na náhradu nákladů tohoto řízení. (§ 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř.) Ty sestávají z nákladů právního zastoupení za dva úkony právní služby (písemné vyjádření k odvolání a účast advokáta na jednání odvolacího soudu dne 14. 2. 2019) s mimosmluvní odměnou za každý z těchto úkonů v částce 2 700 Kč, k tomu 2 x 300 Kč paušální náhrada dle § 13 odst. 3 AT a 21% DPH tj. částka 1260 Kč.
17. Lhůta k plnění nákladů řízení byla stanovena za použití § 160 odst. 1 o. s. ř a místo plnění v souladu s ust. § 149 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Povinnosti uložené rozsudkem je třeba splnit dobrovolně řádně a včas, jinak lze plnění vynutit výkonem rozhodnutí nebo exekučně.

Brno 21. únor 2019

JUDr. Pavla Lamichová v. r.
předsedkyně senátu